

Gatunek kosmopolityczny. W Polsce stwierdzony na *Chelidonium majus*, kapuście ogrodowej *Brassica oleracea* L., wilczomleczu migdałolistnym *Euphorbia amygdaloides* L. i gruszyście zielonej *Pyrola chlorantha* Sw. Żeruje na dolnej stronie liści i tworzy zwarte kolonie. Ma kilka pokoleń w ciągu roku. Uważany na szkodnika warzyw, głównie kapusty.

Asterobemisia carpini KOCH, 1857

– 15 X 2008 – pojedyncze puparium na górnej stronie liścia wiazu *Ulmus* sp.; 21 i 31 X 2008 – liczne puparia po 1–3 na *Rubus* sp. i trzy puparia na *Ulmus* sp., 18 XI 2008 – dwa puparia na *Rubus* sp.

Gatunek polifagiczny, cechuje się dużą zmiennością pupariów. Rozsiedlenie w Polsce słabo poznane.

Neopealius rubi TAKAHASHI, 1954

– 15 X 2008 i 12 XI 2008 – kilka wylinek po pupariach na młodych liściach *Rubus* sp., niektóre w skupieniach; 31 X 2008 – pojedyncze, spasożytowane puparium z larwą na *Rubus* sp.

W Polsce znany był dotąd z jednego stanowiska w Puszczy Kampinoskiej, skąd został podany na podstawie 45 pupariów i 4 samic zebranych w sierpniu na *Rubus fruticosus* L. (BINK-MOENEN 1991: Ent. Ber. Amst., **51**: 29-36). Polifag, odnotowany na roślinach z 7 rodzin, ale preferuje róże (*Rosa* spp.) i jeżyny (*Rubus* spp.). Najprawdopodobniej zimują postaci dorosłe. Gatunek palearktyczny, opisany z Japonii, poza tym znany z Bułgarii, Finlandii, Francji, Szwecji, Turcji, Węgier (MARTIN i in. 1991: Bull. ent. Res., **90**: 407-448), Rosji – z Jużnowo Primoria (DANZIG 1966: Entom. Obozr., **45**, 2: 364-386), Ukrainy – z Krymu (KOROBITSIN 1967: Entom. Obozr., **46**, 4: 857-859) oraz z Kazachstanu, Tadżykistanu i z Gór Hisarskich (DANZIG 1969: Entom. Obozr., **48**, 4: 868-880).

Okazy dowodowe znajdują się w zbiorach autorki.

Obecnie z Polski znanych jest 17 gatunków Aleyrodidae. Dalsze badania mączlików Dolnego Śląska powinny przyczynić się do wykazania kilku następnych gatunków znanych z innych regionów Polski; możliwe jest również stwierdzenie gatunków dotychczas nie podawanych z naszego kraju.

Anna KLASA, Ojcowski PN, Ojców

Andrzej Józef WOŹNICA, Inst. Biol. Uniw. Przyr., Wrocław

500. Nowe dane o występowaniu interesujących i rzadkich gatunków biegaczowatych (Coleoptera: Carabidae) w północno-wschodniej Polsce

New data on the occurrence of interesting and rare Carabidae species (Coleoptera) in North-Eastern Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Carabidae, ground beetles, faunistics, Mazurian Lakelands, NW Poland.

Carabus marginalis FABRICIUS, 1794

Gatunek występujący w środkowo-wschodniej Europie i w zachodniej części Syberii. Swoim zasięgiem obejmuje Polskę, Białoruś, Ukrainę, zachodnią Rosję i Rumunię, znany jest też z nielicznych stanowisk w Mołdawii i na Węgrzech (TURIN i in. 2003: Fauna Europaea Evertebrata No. 2. Pensoft Publishers, Sofia–Moscow. 511 ss.). W Polsce notowany rzadko, głównie z północnej, wschodniej i południowo-wschodniej części kraju, przy czym wiele

doniesień pochodzi z XIX i pierwszej połowy XX w. (BURAKOWSKI i in. 1973: Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, 2:1-232). Aktualnych obserwacji tego gatunku na terenie północno-wschodniej Polski dokonał m.in. TARWADZKI („Wpływ ogniskowo-kompleksowej metody ochrony borów sosnowych na zgrupowania biegaczowatych (Carabidae)” – rozprawa doktorska wykonana w Zakładzie Ochrony Lasu IBL, Warszawa 2002, 91 ss.), który w latach 1999–2001 odłowił łącznie 12 osobników w nadleśnictwach: Nowogród (UTM: ED59) i Szczytno (UTM: EE03). *C. marginalis* jest gatunkiem leśnym związanym przede wszystkim z borami sosnowymi. Aktualnie obserwowany jest wyraźny spadek jego liczebności w Polsce i ograniczenie areалу występowania do wschodniej części kraju. Prawdopodobnie jest to związane ze zmianami klimatycznymi, a być może również z intensyfikacją gospodarki leśnej prowadzącej do fragmentacji i redukcji powierzchni biotopów występowania tego gatunku (TURIN i in. 2003: *ibid.*). Stąd też *C. marginalis* umieszczony jest na „polskiej czerwonej liście” w kategorii VU – gatunek narażony (PAWŁOWSKI i in. 2002: [W:] Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Inst. Ochr. Przyr. PAN, Kraków: 88-110).

– Pojezierze Mazurskie, Nadleśnictwo Maskulińskie, leśnictwo Zaroślak (UTM:EE43), 16 VI – 1 VIII 2003 – 2 ex., 16 VI – 1 VIII 2004 – 1 ex., 2 VIII – 15 IX 2007 – 1 ex., bór sosnowy świeży, pułapki ziemne (STN), leg. J. SKŁODOWSKI et P. GARBALIŃSKA.

Miscodera arctica (PAYKULL, 1798)

Gatunek rozpowszechniony w północnej części Europy, Syberii i Ameryki Północnej, znany również z izolowanych stanowisk w szwajcarskich i tyrolskich Alpach oraz na Morawach. W Polsce uznawany za rzadki, wykazywany z niewielu stanowisk, głównie z północnej i środkowej części kraju a także z Górnego Śląska, Wyżyny Małopolskiej i Wyżyny Lubelskiej. Wiele danych o rozmieszczeniu pochodzi z XIX i pierwszej połowy XX w. Zasiedla tereny piaszczyste w borach sosnowych, na zacienionych wrzosowiskach i na utrwalconych wydmach porośniętych sosną (BURAKOWSKI i in. 1973: *ibid.*). Na „polskiej czerwonej liście” posiada kategorię DD – gatunek o zagrożeniu stwierdzonym, ale bliżej nieokreślonym (PAWŁOWSKI i in. 2002: *ibid.*).

– Pojezierze Mazurskie, Nadleśnictwo Pisz, Las Referencyjny Szast (EE54), 16 VI – 1 VIII 2003 – 1 ex., 16 VI – 1 VIII 2007 – 1 ex., 1 V – 15 VI 2008 – 1 ex., 16 VI – 1 VIII 2008 – 4 ex., 2 VIII – 15 IX 2008 – 2 ex., 16 IX – 31 X 2008 – 3 ex., bór sosnowy zniszczony przez huragan w lipcu 2002 roku i pozostawiony do spontanicznej regeneracji, pułapki ziemne (STN), leg. J. SKŁODOWSKI et P. GARBALIŃSKA.

Broscus cephalotes (LINNAEUS, 1758)

Gatunek zachodniopalearktyczny, notowany z Europy, Azji Mniejszej, Kaukazu, Zachodniej Syberii i Azji Środkowej, a ostatnio również z Ameryki Północnej (HŮRKA 1996: Carabidae of the Czech and Slovak Republics. Kabourek, Zlín. 565 ss.). W Polsce spotykany na obszarze niemal całego kraju, zasiedla tereny piaszczyste o dużym nasłonecznieniu i niskiej lub umiarkowanej wilgotności (BURAKOWSKI i in. 1973: *ibid.*). *B. cephalotes* wymieniono na „polskiej czerwonej liście” w kategorii DD (PAWŁOWSKI i in. 2002: *ibid.*).

– Pojezierze Mazurskie, Nadleśnictwo Pisz, leśnictwo Szast (EE54), 1 V – 15 VI 2007 – 2 ex., 16 VI – 1 VIII 2007 – 4 ex., 2 VIII – 15 IX 2007 – 16 ex., 16 IX – 31 X 2007 – 12 ex., 1 V – 15 VI 2008 – 6 ex., 16 VI – 1 VIII 2008 – 12 ex., 2 VIII – 15 IX 2008 – 54 ex., uprawy sosnowe, pułapki ziemne (STN), leg. J. SKŁODOWSKI et P. GARBALIŃSKA.

Masoreus wetterhalli (GYLLENHAL, 1813)

Gatunek zachodniopalearktyczny, zasięgiem występowania obejmuje południe Szwecji i Wysp Brytyjskich, całą Europę, północną Afrykę oraz zachodnią Syberię i Kaukaz. W Pol-

sce wykazywany przede wszystkim z zachodniej i środkowej części kraju oraz z Roztocza. Gatunek kserofilny, preferuje otwarte, nasłonecznione siedliska na glebach piaszczystych, często porośnięte wrzosem zwyczajnym – *Calluna vulgaris* (L.) SALISB. lub szczotliwą siwą – *Corynephorus canescens* (L.) P. B. (BURAKOWSKI i in. 1973: *ibid.*). Wymieniony na „polskiej czerwonej liście” w kategorii VU (PAWŁOWSKI i in. 2002: *ibid.*).

- Pojezierze Mazurskie, Nadleśnictwo Pisz (EE54), 16 VI – 1 VIII 2007 – 1 ex., na terenie Lasu Referencyjnego Szast, 2 VIII – 15 IX 2007 – 2 exx., 16 VI – 1 VIII 2008 – 3 exx., 2 VIII – 15 IX 2008 – 26 exx., na uprawach sosnowych, wszystkie odłowiono w pułapki ziemne (STN), leg. J. SKŁODOWSKI et P. GARBALIŃSKA.

Acupalpus exiguus DEJEAN, 1829

Gatunek palearktyczny rozmieszczony od południowej Szwecji i Finlandii po północną Afrykę, na wschód sięga do Kaukazu i Syberii. W Polsce spotykany głównie w środkowej i południowej części kraju oraz na Pobrzeżu Bałtyku. Związany z wilgotnymi, nie zacięzionymi siedliskami, zasiedla brzegi zbiorników wodnych, tereny bagienne i torfowiskowe (BURAKOWSKI i in. 1973: *ibid.*). Wymieniony na „polskiej czerwonej liście” w kategorii VU (PAWŁOWSKI i in. 2002: *ibid.*).

- Pojezierze Mazurskie, Nadleśnictwo Pisz (EE54), 1 V – 15 VI 2007 – 1 ex., fragment zachowanego drzewostanu sosnowego na terenach pohuraganowych (Las Referencyjny Szast), pułapka ziemna (STN), leg. J. SKŁODOWSKI et P. GARBALIŃSKA.

Paulina GARBALIŃSKA, Jarosław SKŁODOWSKI,
Kat. Ochr. Lasu i Ekol. SGGW, Warszawa

501. Nowe dane o występowaniu *Carabus clatratus* LINNAEUS, 1761 (Coleoptera: Carabidae) na Lubelszczyźnie

New data on the occurrence of *Carabus clathratus* LINNAEUS, 1761 (Coleoptera: Carabidae) in the Lublin region

KEY WORDS: Coleoptera, Carabidae, *Carabus clatratus*, *Ciconia ciconia*, faunistic data, Lublin Upland, SE Poland.

Carabus clatratus L. jest dość rzadko spotykanym w Polsce gatunkiem biegacza, związanym z torfowiskami, bagnami oraz terenami zalewowymi w dolinach kilku większych rzek krajowych. Najliczniejsza jego populacja zasiedla Biebrzański Park Narodowy (PAWŁOWSKI 2004: [W:] Polska Czerwona Księga Zwierząt – Bezkręgowce. Inst. Ochr. Przyr. PAN – Kraków, AR im. A. Cieszkowskiego – Poznań: 92-93). Z Lubelszczyzny podawany był dotychczas tylko z okolic wsi Zakrzów (gm. Łęczna) (CZARNIAWSKI 1993: Wiad. entomol., 12, 4: 303).

W roku 2008 podczas badań nad wybiórczością pokarmową bociana białego – *Ciconia ciconia* L. (analiza wyplułek i owadów wśród rozkładających się resztek roślinnych w gniazdach) stwierdzono obecność niekompletnych elementów ciała (głów, przedtułowi i pokryw) tego gatunku biegacza. Poniżej przedstawiono wykaz wszystkich znalezionych w gniazdach *C. ciconia* szczątków tego gatunku chrząszcza (ofiary bociana) w poszczególnych miejscowościach. Z racji wielowarstwowej budowy gniazd, oraz ich cyklicznego, rocznego zasiedlania, niemożliwe jest dokładne określenie terminu chwytania tych biegaczy przez bociany oraz podanie dokładnej lokalizacji miejsc żerowania tych ptaków. Współrzędne geograficz-